

Ιωάννης Δ. Κακουδάκης
 Αντιστράτηγος ε.α.
 Επίτιμος Α΄ Υπαρχηγός ΓΕΣ,
 Διευθυντής της Διεύθυνσης Ιστορίας
 Στρατού του ΓΕΣ και
 Πρόεδρος της Ελληνικής Επιτροπής
 Στρατιωτικής Ιστορίας του ΓΕΕΘΑ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

«ΜΕΓΑ ΓΑΡ ΤΟ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΚΡΑΤΟΣ

Η ΝΑΥΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ»

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ Μ. ΦΟΥΡΑΚΗ

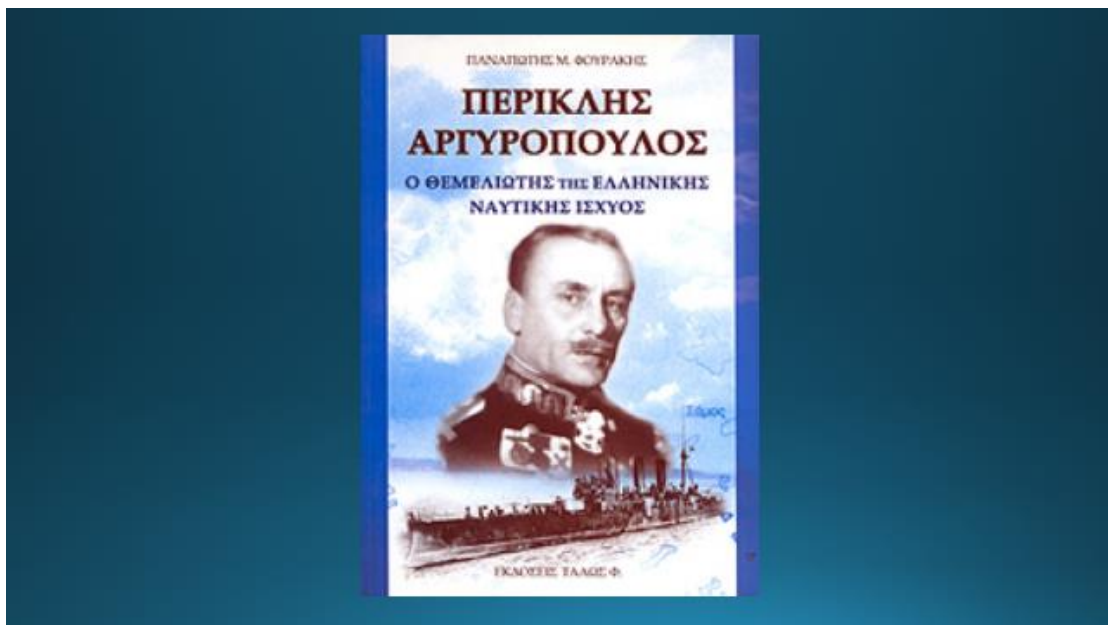
(Στις 14 Φεβ., Τρίτη, 7μμ, στο Πολεμικό Μουσείο Αθήνας)

Ο τίτλος του βιβλίου είναι παρμένος από τη ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (Α΄143) του Πελοποννησιακού Πολέμου(431-404π.Χ.), που σε ελεύθερη μετάφραση σημαίνει ότι η κυριαρχία στη θάλασσα είναι μεγάλο κεφάλαιο (τεράστιο πλεονέκτημα). Το περιεχόμενο εστιάζεται στη

Ναυτική Ιστορία του ΠΠ με εκτενή εξιστόρηση των γεγονότων και πλούσια ανάλυση.

Τα μεγαλύτερα πολεμικά γεγονότα του 5^{ου} π.Χ. αιώνα ήταν οι Περσικοί Πόλεμοι, που ιστορήθηκαν από τον Ηρόδοτο και ο Πελοποννησιακός Πόλεμος(ΠΠ) από τους Θουκυδίδη και Ξενοφώντα.

Ο συγγραφέας του βιβλίου είναι ο κ. Παναγιώτης Μ. Φουράκης. Γεννήθηκε το 1973 στην Αθήνα. Μετά την αποφοίτησή του από τη Βαρβάκειο Σχολή, σπούδασε φιλοσοφία στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) και έκανε Master στις Κλασικές Σπουδές στο King's College του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Το 2008 ολοκλήρωσε τη διατριβή του με θέμα «Η συγκρότηση του Ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού και η ναυτική ισχύς της Ελλάδος» και αναγορεύτηκε διδάκτωρ Ιστορίας από το Πανεπιστήμιο της Σορβόνης. Έχει διδάξει Ναυτική Ιστορία σε Πανεπιστήμια και στρατιωτικές σχολές της Ελλάδας και της αλλοδαπής. Είναι επιστημονικός συνεργάτης της Ελληνικής Επιτροπής Στρατιωτικής Ιστορίας (ΕΕΣΙ) του ΓΕΕΘΑ, της οποίας ήμουν Πρόεδρος επί 5 έτη και από τότε ,το 1999, χρονολογείται και η γνωριμία μας και έκτοτε ανελλιπώς τον παρακολουθώ, γιατί είχα εκτιμήσει την φιλομάθεια και την επιστημοσύνη του, και ιδού και σήμερα η επιβεβαίωση! Έχει συγγράψει, επίσης, την ιστορική μονογραφία «Περικλής Αργυρόπουλος,

Ο θεμελιωτής της Ελληνικής Ναυτικής Ισχύος» 176 σελίδων, και έχει σε εξέλιξη και νέο πόνημα.

Την περίοδο 2012-2015 εργάστηκε στη Ντόχα του Κατάρ για λογαριασμό της Thyssen Krupp Marine Systems International Qatar ως Ναυτικός Διευθυντής και Διευθυντής Στρατηγικής και Πολιτικής Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής.

Είναι παντρεμένος και έχει έναν γιο και μία κόρη. Ασχολείται και με τη μουσική, και πολλοί συγγενείς, φίλοι και γνωστοί απολαμβάνουν το ταλέντο με την κιθάρα του στις εκδηλώσεις και συναντήσεις τους. Είναι παντρεμένος και έχει έναν γιο και μια κόρη. Μιλάει αγγλικά, γαλλικά και ιταλικά.

Ο κ. Φουράκης έχει επεκταθεί και διεισδύσει σε μια μεγάλη και πλούσια βιβλιογραφία και πληθώρα πηγών που εμβαθύνει και τεκμηριώνει την ιστορική έρευνα και την αντικειμενική εξιστόρηση και σχολίαση του ΠΠ με ιδιαίτερη έμφαση στη ναυτική του πλευρά. Άλλωστε, η διδακτορική του διατριβή αναφέρεται στη συγκρότηση του Πολεμικού μας Ναυτικού, όπως ακούσατε στο συνοπτικό βιογραφικό του. Υπήρξε και υποψήφιος για την έδρα της Ναυτικής Ιστορίας της Σχολής Ναυτικών Δοκίμων.

Ως πρώτος ομιλητής θα προβώ σε μια γενική παρουσίαση του βιβλίου και συνεκδοχικά και του ΠΠ. Οι επόμενοι ομιλητές, ο Ναύαρχος κ. Βασίλειος Μαρτζούκος, ειδικός στα ναυτικά θέματα και ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου κ. Βασίλειος Κωνσταντινόπουλος, ειδικός

στην ιστορία της αρχαίας Ελλάδας, θα σας παρουσιάσουν περισσότερες λεπτομέρειες.

«Θουκυδίδης Αθηναίος, ξυνέγραψε τον πόλεμον των Πελοποννησίων και Αθηναίων, ως επολέμησαν προς αλλήλους», γράφει ο ίδιος ο Θουκυδίδης, (αν και ο χαρακτηρισμός αυτός ξεπεράστηκε, γιατί έλαβαν μέρος και πολλοί άλλοι). Ο όρος ΠΠ είναι μεταγενέστερος. Η διάρκεια του καταστροφικού αυτού εμφυλίου πολέμου ήταν 27 χρόνια, (431 - 404, π.Χ.) από τα οποία τα 21 πρώτα (431-411π.Χ.) εξιστορεί ο Θουκυδίδης και τα 6 τελευταία (411-404π.Χ) ο Ξενοφώντας στα Ελληνικά του.

Ο μεγάλος ιστορικός Θουκυδίδης (460-397), όπως γράφει ο συγγραφέας «κατόρθωσε να δημιουργήσει ένα μνημειώδες έργο και παρά τα δύομισι χιλιάδες χρόνια που το χωρίζουν από το παρόν, εξακολουθεί να θεωρείται σύγχρονο, επίκαιρο, και άκρως διδακτικό. Η επιστημονική έρευνα έχει αφιερώσει χιλιάδες σελίδες στην προσπάθειά της να αναλύσει και να ερμηνεύσει επαρκώς το ογκώδες αυτό έργο και παρά την τεράστια (κυρίως διεθνή) βιβλιογραφία προκύπτουν διαρκώς μελέτες που είτε εμβαθύνουν σε ήδη γνωστά επιστημονικά μονοπάτια είτε εντοπίζουν «κενά» και προκαλούν νέα «ρήγματα» στην ανάλυση και τη σκέψη του έργου φωτίζοντας πλευρές που παραμένουν στο σκοτάδι». Εκφράζει ο συγγραφέας με έναν επαγωγικό ιστορικό και λογοτεχνικό δυναμικό τρόπο, γεγονότα, σκέψεις, συναισθήματα, αναλύσεις και σχολιασμούς, καταστάσεων και προσώπων, που σηματοδότησαν την περίοδο του ΠΠ, που έχουν μεγάλη επιστημονική παιδευτική αξία και δύναμη.

Ο Θουκυδίδης για το έργο του γράφει:

«Όσοι δὲ βουλήσονται τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς σκοπεῖν καὶ τῶν μελλόντων ποτὲ αὖθις κατὰ τὸ ἀνθρώπινον τοιούτων καὶ παραπλησίων ἔσεσθαι, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτὰ ἀρκούντως ἔξει. κτῆμά τε ἐς αἰεὶ μᾶλλον ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκηται» (Α, 22, 4)

«Όσοι δε, θα θελήσουν να μελετήσουν τα ακριβή γεγονότα που συνέβησαν και εκείνα που θα συμβούν στο μέλλον, τα οποία κατά την ανθρώπινη φύση, θα είναι όμοια ή παραπλήσια. Αυτοί θα έχουν επαρκή γνώση να κρίνουν τα

γραφόμενά μου ωφέλιμα. Γιατί αυτά έχουν συνταχθεί να είναι κτήμα για πάντα παρά πρόσκαιρο κατόρθωμα».

Ο Θουκυδίδης μετά από περίπου 2.500 χρόνια δικαιώνεται!

Τα αίτια του ΠΠ ήταν, η αντιζηλία Αθήνας –Σπάρτης, οι πολιτικές διαφορές της δημοκρατικής Αθήνας και της ολιγαρχικής Σπάρτης, οι φυλετικές διαφορές, Ίωνες οι Αθηναίοι και Δωριείς οι Σπαρτιάτες και, αντίστοιχα, οι σύμμαχοί των, και, τέλος, ο μεγάλος οικονομικός ανταγωνισμός.

Οι αφορμές ήταν:

- Η ανάμειξη των Αθηνών στη διαμάχη μεταξύ Κέρκυρας-Κορίνθου για την Επίδαμνο (σημερινό Δυράχιο της Αλβανίας).
- Η αποστασία της Ποτίδαιας, αποικίας της Κορίνθου, από την Αθηναϊκή Συμμαχία και η πολιορκία της, και
- Το Μεγαρικό ψήφισμα, που απέκλειε τα πλοία των Μεγάρων από τα λιμάνια του Αθηναϊκού κράτους.

Οι περίοδοι ή φάσεις του πολέμου ήταν τρεις:

- Ο Αρχιδάμειος ή δεκαετής πόλεμος(431-421 π.Χ.)

- Η Εκστρατεία στη Σικελία (415-413 π.Χ.) και
- Ο Ιωνικός ή Δεκελεικός πόλεμος (413-404 π.Χ.)

Αντίπαλες δυνάμεις ήταν η Πελοποννησιακή Συμμαχία στην ξηρά με επικεφαλής τη Σπάρτη και η Αθηναϊκή/Δηλιακή Συμμαχία στη θάλασσα με επικεφαλής την **Αθήνα**

Στους προβαλλόμενους χάρτες φαίνονται οι δύο αντίπαλες Συμμαχίες. (Χάρ.1 και 2).

Ο συγγραφέας του βιβλίου δίνει τη ναυτική διάσταση του ΠΠ και γράφει: «Με τον όρο **ναυτική διάσταση** του ΠΠ δεν νοείται μόνο το προφανές, δηλαδή οι μικρές και μεγάλες ναυμαχίες που διεξήχθησαν στις ελληνικές θάλασσες, αλλά ένα ευρύτερο **θαλάσσιο πλαίσιο** που περιλαμβάνει γεωπολιτικές προσεγγίσεις, στρατηγικούς σχεδιασμούς, τακτικές κινήσεις, οικονομικές επιρροές και διπλωματικές διαδικασίες που σχηματοποιούν αυτό που η έρευνα ονομάζει **ναυτική ισχύς** και, που, λόγω της στρατιωτικής φυσιογνωμίας των εμπολέμων έρχεται αναπόφευκτα σε σύγκρουση με το μεγάλο αντίπαλο δέος της, **τη χερσαία ισχύ**».

Κατά την πρώτη περίοδο του πολέμου (431-421), οι Σπαρτιάτες με τον Βασιλιά της Σπάρτης Αρχίδαμος εισβάλλουν στην Αττική και σχεδόν ανενόχλητοι λεηλατούν την ύπαιθρο και πολιορκούν την Αθήνα.

Παράλληλα, ο Περικλής με τον Αθηναϊκό στόλο ερημώνει τα παράλια της Πελοποννήσου και της Αίγινας και ο στρατός λεηλατεί τα Μέγαρα.

Τον χειμώνα του πρώτου έτους του ΠΠ οι Αθηναίοι έθαψαν τους πρώτους νεκρούς και ο Περικλής εκλέχτηκε από την πόλη να πει «επ' αυτοίς έπαινον τον πρόποντα», γιατί **«ανδρών αγαθών έργω γενομένων, έργω και δηλούσθαι τας τιμάς, οία και νυν περί τον τάφον.. Θ Β,35»**. (άνδρες που αναδείχτηκαν γενναίοι με πράξεις, έμπρακτα πρέπει τους τιμούμε, όπως τώρα στον τάφο αυτόν).

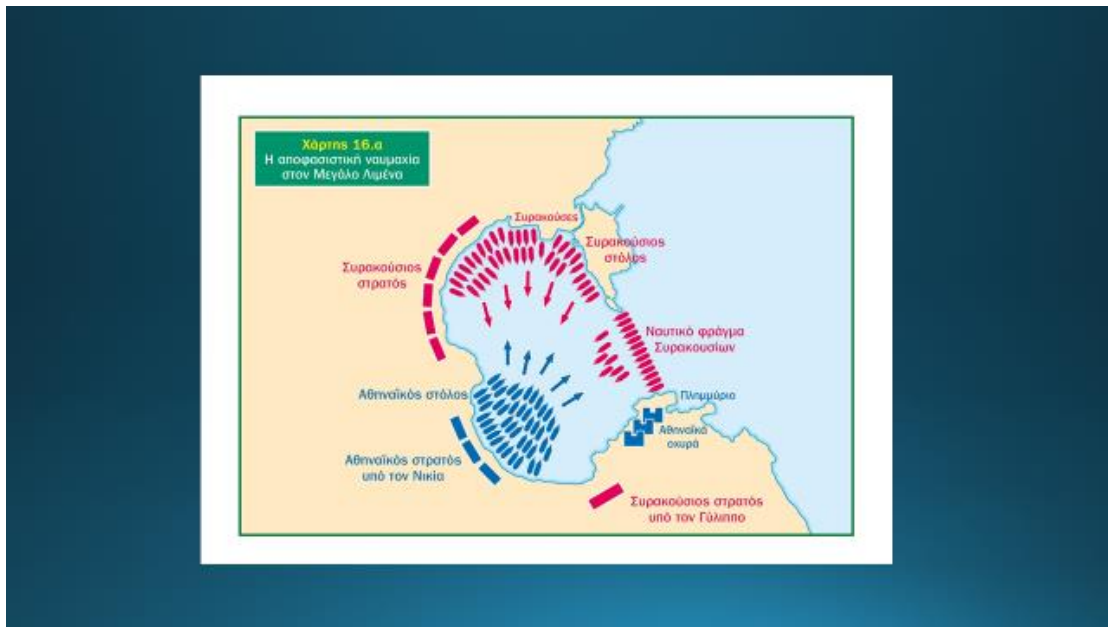
Είναι από τον περίφημο «Περικλέους Επιτάφιος». Ένας θαυμάσιος, μνημειώδης και διαχρονικός ύμνος προς τη δύναμη, τους θεσμούς, τους νόμους, τις αρχές των Αθηναίων και το δημοκρατικό των πολίτευμα, **« και όνομα δια το μη ες ολίγους αλλ' ες πλείονας οικείν δημοκρατία κέκληται».** (Θ Β 37). (Το πολίτευμά μας λέγεται Δημοκρατία, επειδή την εξουσία δεν την ασκούν οι λίγοι πολίτες, αλλά οι πολλοί)

Το επόμενο έτος, 430, ενέσκηψε ο μεγάλος λοιμός της Αθήνας, ένα είδος τυφοειδούς πυρετού, που λόγω του εγκλεισμού των Αθηναίων εντός των Μακρών Τειχών που είχαν καταφύγει, εξαφάνισε περίπου το ένα τρίτο του πληθυσμού. Ακόμη και ο Περικλής προσβλήθηκε και πέθανε (429) και οι δύο γιοι του. Οι απώλειες που αναφέρονται ξεπέρασαν τους 50.000 και είχαν τεράστιες επιπτώσεις στην Αθηναϊκή Συμμαχία. Ο λοιμός άρχισε από τον Πειραιά και λέγεται ότι οι Σπαρτιάτες είχαν δηλητηριάσει το νερό των πηγαδιών. Και αν έγινε κάτι τέτοιο, έχουμε την πρώτη εμφάνιση του λεγόμενου **βιολογικού πολέμου**.

Οι δύο αντίπαλοι μετά από εναλλασσόμενες νίκες και ήττες μεταξύ των και κυριολεκτικά εξαντλημένοι συνήψαν την Νικίειο Ειρήνη το 421, για 50 χρόνια, από το όνομα του πρωτεργάτη Αθηναίου Νικία. Και με την Ειρήνη αυτήν, που τηρήθηκε μόνο 6 χρόνια, έληξε η πρώτη περίοδος του ΠΠ.

Η δεύτερη περίοδος του ΠΠ είναι η Εκστρατεία στη Σικελία (Χάρ.10) των Αθηναίων, τον Αύγουστο του 415, οπότε και διαλύθηκε η Νικίειος Ειρήνη, με επικεφαλής του Αθηναϊκού στόλου τον Αλκιβιάδη, 30 χρόνων, μια μεγάλη φυσιογνωμία της αρχαίας ελληνικής ιστορίας. Την αφορμή για την εκστρατεία έδωσαν οι εχθροπραξίες μεταξύ Εγέστης και Σελινούντος πόλεις της Σικελίας. Οι Εγεσταίοι ζήτησαν τη βοήθεια των Αθηναίων και οι Σελινούντιοι των Συρακουσίων. Οι Αθηναίοι με επικεφαλής τον Αλκιβιάδη, τον Νικία και τον Λάμαχον έφθασαν στη Σικελία και αρχικά κατέλαβαν την Νάξο και την Κατάνη. Οι αντίπαλοι του Αλκιβιάδη στην Αθήνα έπεισαν τον δήμο να ανακαλέσει τον Αλκιβιάδη, και προσποιούμενος ότι υπακούει, κατά την επιστροφή του κατέφυγε στο Άργος αρχικά και μετά, την ερήμην εις θάνατο καταδίκη του, κατέφυγε στη Σπάρτη. Το γεγονός αυτό είχε ολέθριες συνέπειες για την έκβαση της Εκστρατείας στη Σικελία. Ο Αλκιβιάδης συμβούλευσε τους Σπαρτιάτες: **να στείλουν στρατό στη Σικελία, να οχυρώσουν μονίμως την Δεκέλεια, να ζητήσουν χρήματα και ναυτική βοήθεια από τους Πέρσες και να κατασκευάσουν στόλο.** Οι συμβουλές του Αλκιβιάδη, καθώς και η συμμετοχή του στις επερχόμενες εκστρατείες των Σπαρτιατών, τηρήθηκαν πιστά και υπήρξαν καθοριστικές στην τελική έκβαση του ΠΠ. Αμέσως, οι Σπαρτιάτες έστειλαν στη Σικελία 3.000 άνδρες με αρχηγό τον Γύλιππο (Χάρ16α). Και οι Αθηναίοι, παράλληλα, ενίσχυσαν τον στόλο τους με 78 τριήρεις και 5.000 οπλίτες με αρχηγό τον Δημοσθένη.

Αρχηγός των Αθηναίων παρέμενε ο Νικίας, γιατί εντωμεταξύ είχε σκοτωθεί ο Λάμαχος. Οι σκληρές συγκρούσεις που ακολούθησαν, εξιστορούνται διεξοδικά στο βιβλίο του κ. Φουράκη. Ο αθηναϊκός στόλος καταστράφηκε από τον Συρακούσιο και στην ξηρά ο στρατός ηττήθηκε κατά κράτος από τους Σπαρτιάτες με τον Στρατηγό Γύλιππο. Η Σπάρτη συνεργάστηκε με τις συμμαχικές Συρακούσες και εκμεταλλεύτηκε τις «**αυτοκτονικές αδράνειες**» των Αθηναίων, όπως τις χαρακτηρίζει ο συγγραφέας, με βάση έναν τακτικό συνδυασμό χερσαίων και ναυτικών επιχειρήσεων, πετυχαίνοντας την παγίδευση των Αθηναίων στην ξηρά και την ολέθρια ήττα των. Οι Αθηναίοι στρατηγοί Νικίας και Δημοσθένης και πολλοί αιχμάλωτοι θανατώθηκαν. Πολλοί σκοτώθηκαν και πάνω 7.000 αιχμάλωτοι πέθαναν στα λατομεία των Συρακουσών! Από τις 40.000 ελάχιστοι επέστρεψαν στην Αθήνα. Καταστράφηκαν 160 τριήρεις επί συνόλου 216!

Ο Αμερικανός καθηγητής (στρατιωτικός ιστορικός) Hanson αντιπαραβάλλει τις απώλειες στη Σικελία με τις απώλειες των 58.000 νεκρών των ΗΠΑ στο Βιετνάμ. Έτσι, η υπεραισιόδοξη επεκτατική πολιτική της Αθηναϊκής Συμμαχίας να καταλάβει ολόκληρη τη Σικελία και να φθάσει μέχρι την Καρχηδόνα (**Χάρ.12.β**) απέτυχε οικτρά και με τρομερές απώλειες.

Η θαλασσοκράτειρα Αθήνα συνετρίβη στη Σικελία και προκάλεσε διαδοχικές αποστασίες (Χίος, Εύβοια, Λέσβος, Μίλητος, Ρόδος, κ.ά.), ενώ η Σπάρτη νίκησε και πέτυχε μαζικές προτάσεις συνεργασίας! Από τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου μόνο η **Σάμος έμεινε πιστή στους Αθηναίους και υπήρξε και το ορμητήριό τους μέχρι το τέλος του πολέμου.**

ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΣΥΡΑΚΟΥΣΩΝ

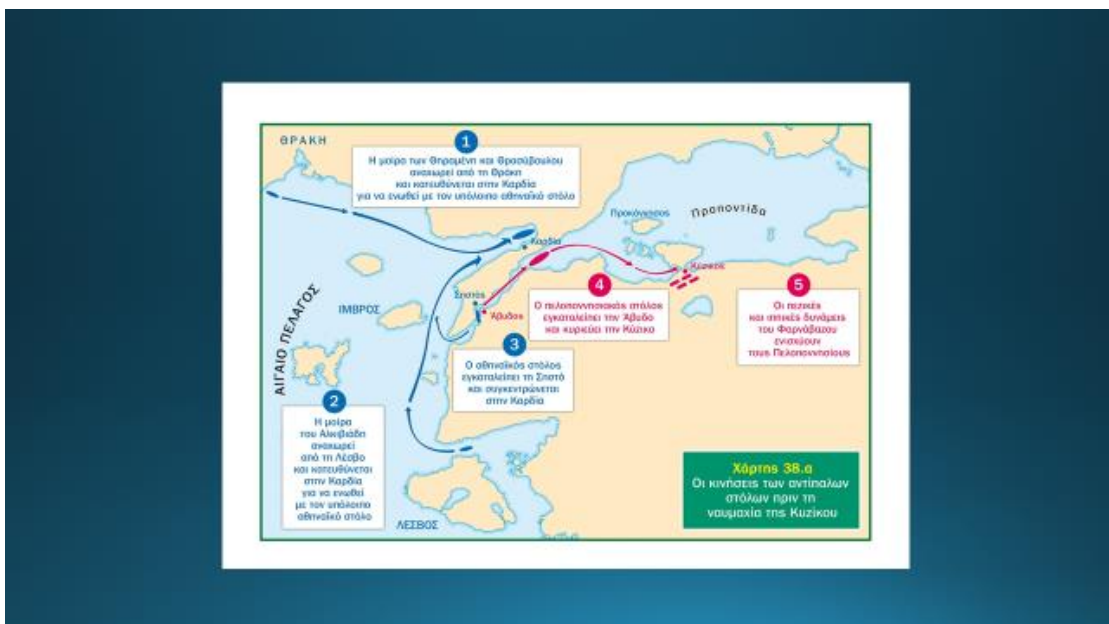

Το 2014 επισκέφτηκα τη Σικελία και τα λατομεία των Συρακουσών, τα **λατομεία των θρήνων**, που αποτελούν τουριστικό τόπο. Χώματα,

πέτρες, σπηλιές ποτισμένα με ιδρώτα, αίμα, πόνο και οργή! Και ένιωσα τις φωνές απελπισίας των **επτά χιλιάδων** νεκρών αιχμαλώτων Αθηναίων!

Τρίτη και τελευταία περίοδος του ΠΠ, ήταν ο Ιωνικός ή Δεκελικός πόλεμος (413-404π.Χ). Η ονομασία αυτή, και κατά την γνώμη μου, είναι πιο εύστοχη από τον όρο Δεκελικός πόλεμος(Χάρ.18), όπως αναφέρεται από πολλούς ιστορικούς, γιατί οι περισσότερες συγκρούσεις και ναυμαχίες έλαβαν μέρος στα παράλια της Ιωνίας, στον Ελλήσποντο και στην Προποντίδα.

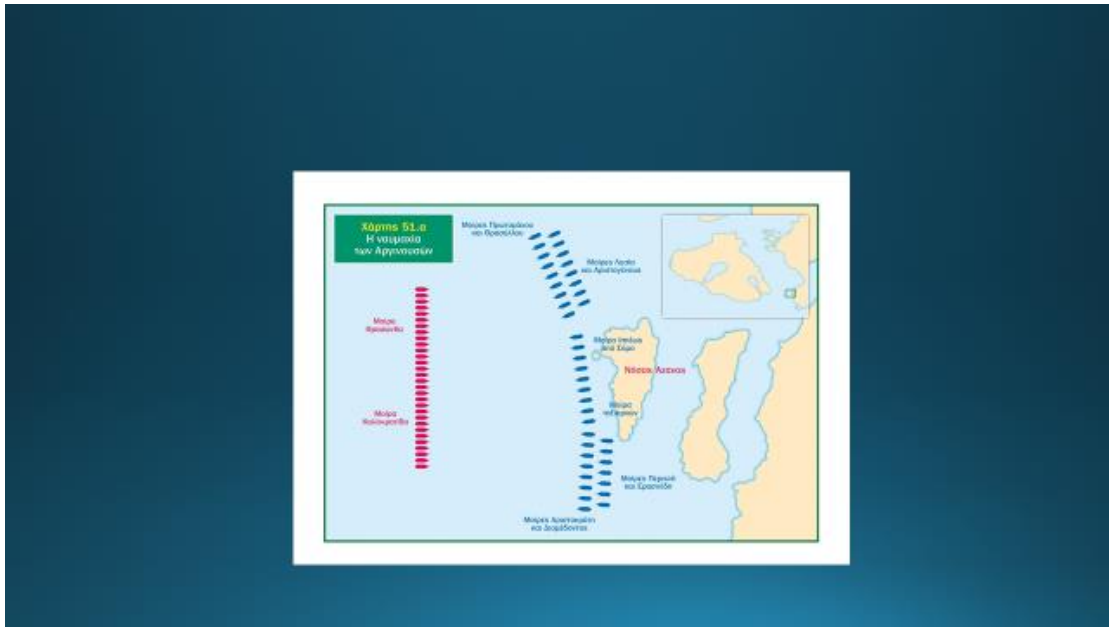

Οι Αθηναίοι νίκησαν τους Σπαρτιάτες σε διαδοχικές ναυμαχίες στην περιοχή του Ελλησπόντου με τον Αλκιβιάδη. Στο Κυνός Σήμα, στη Σηστό, στην Άβυδο, και στην Κύζικο. (Μάιος 410π.Χ.).(Χάρ.38.α). Ο στόλος των Πελοποννησίων καταστράφηκε ολοσχερώς και ο αρχηγός του Μίνδαρος είχε τραγικό τέλος). Έμεινε χαρακτηριστικό το λιτό μήνυμα τού Σπαρτιάτη Αντιναυάρχου Ιπποκράτη, που έστειλε στη Σπάρτη μετά τη μεγάλη ήττα και το υπέκλεψαν οι Αθηναίοι:

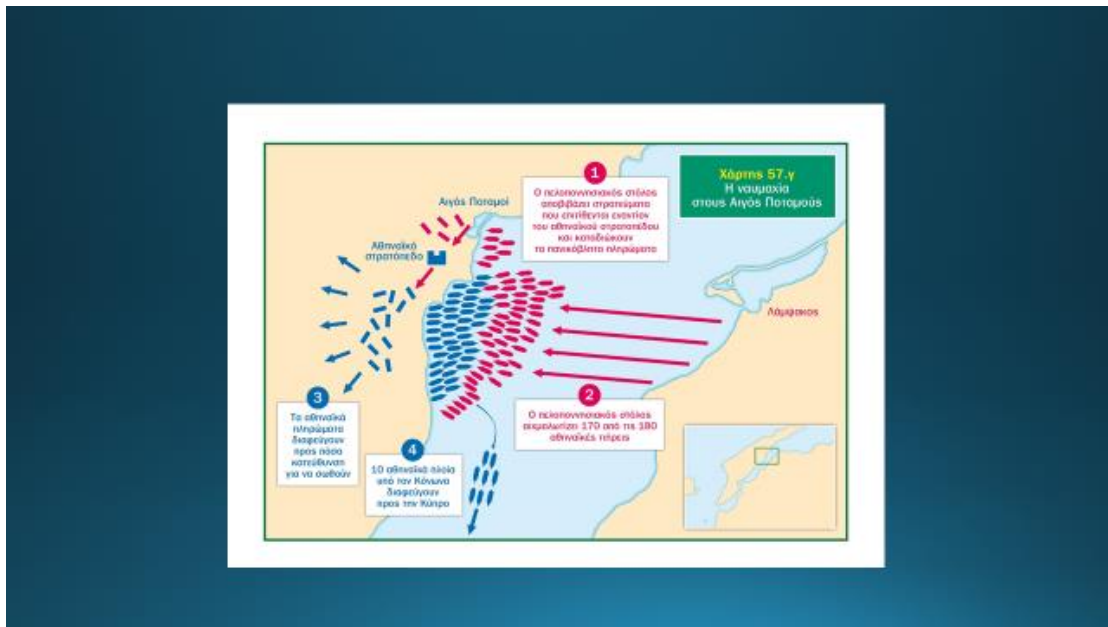
« Έρρει τὰ κᾶλα.
Μίνδαρος ἀπεςσύα.
Πεινῶντι τῶνδρες.
Ἄπορίομες τί χρῆ
δρᾶν».

« Έρρει τα κάλα. Μίνδαρος απεςσύα. Πεινώντι τώνδρες. Απορίομες τι χρη δραν».(Χάθηκαν τα πλοία. Ο Μίνδαρος σκοτώθηκε. Οι άνδρες πεινούν. Δεν ξέρουμε τι πρέπει να κάνουμε.) Ξενοφ. Ελληνικά 1.1.23. Υπόδειγμα λακωνικής συντομίας μιας μεγάλης ήττας!

Στη συνέχεια των συγκρούσεων στη Ναυμαχία του Νοτίου(βόρεια της Σάμου επί της μικρασιατικής ακτής), το 407, ο Σπαρτιάτης Αντίοχος κατανίκησε τον Αθηναϊκό στόλο. Ο Αλκιβιάδης καίτοι απών στη ναυμαχία αυτή θεωρήθηκε υπεύθυνος και καθαιρέθηκε. Φοβήθηκε όμως, να επιστρέψει στην Αθήνα και κατέφυγε στην Περσία, όπου τελικά το 404 φονεύθηκε από ανθρώπους της Σπάρτης. Ο Αλκιβιάδης υπήρξε από τις πιο ενδιαφέρουσες φυσιογνωμίες της αρχαίας ελληνικής ιστορίας. Στρατηγός ικανότατος, εύστροφος, ρήτορας, διπλωμάτης ριψοκίνδυνος και γενναίος, αλλά ως άνθρωπος καιροσκόπος, μεγαλεπήβολος και χωρίς ηθικές αξίες.

Η Ναυμαχία στις Αργινούσες (μια νησίδα μεταξύ Λέσβου και μικρασιατικής ακτής(**Χάρτης 51.α**), έγινε τον Σεπ. του 406, όπου οι δύο αντίπαλοι στόλοι συγκρούστηκαν με αποτέλεσμα να νικήσουν οι Αθηναίοι και να καταστραφεί ο στόλος των Σπαρτιατών, «Αλλά ουδέν καλόν, αμιγές κακού». Οι νικητές Αθηναίοι στρατηγοί δεν μπόρεσαν λόγω σφοδρής θαλασσοταραχής να διασώσουν τους ναυαγούς και να περισυλλέξουν τους νεκρούς και όταν επέστρεψαν στην Αθήνα καταδικάστηκαν σε θάνατο. Από τους οκτώ στρατηγούς (**Αριστοκράτης, Διομέδων, Ερασινίδης, Περικλής, Θρασύλλος, Λυσίας, Πρωτόμαχος και Αριστογέννης**), που καταδικάστηκαν, εκτελέστηκαν οι έξι, ενώ οι δύο τελευταίοι φυγοδίκησαν και αυτοεξορίστηκαν φοβούμενοι την οργή του αθηναϊκού λαού. Πρόκειται για τη «δίκη των στρατηγών», όπως εξιστορούν ο Ξενοφώντας στα Ελληνικά και ο Διόδωρος ο Σικελιώτης και παραθέτει αναλυτικά στο βιβλίο του ο συγγραφέας.

Η τελευταία πράξη του του μεγάλου δράματος του ΠΠ παίχτηκε στους Αιγός Ποταμούς (**Χάρ.57γ**, ένας μικρός ποταμός απέναντι στη Λάμψακο, όπου και η ομώνυμη αρχαία κωμόπολη στην χερσόνησο της Καλλίπολης. Ο Λύσανδρος με τον Σπαρτιατικό στόλο (200 πλοία) καταλαμβάνει την Λάμψακο και ο αθηναϊκός στόλος (180 πλοία) με τους Φιλοκλή και Κόνωνα τους Αιγός ποταμούς, όπου δόθηκε η τελευταία σύγκρουση. Ο Λύσανδρος με υπομονή, προνοητικότητα, μεθοδικότητα και ορθή τακτική, αιφνιδιάζει τους Αθηναίους, αποβιβάζοντας στρατεύματα στην ξηρά και με έναν υπερκερωτικό τακτικό ελιγμό επιτίθενται στα πανικόβλητα πληρώματα των Αθηναίων, που κινούνται στην ξηρά και τα εξουδετερώνει. Δέκα αθηναϊκά πλοία με τον Κόνωνα διέφυγαν προς την Κύπρο.

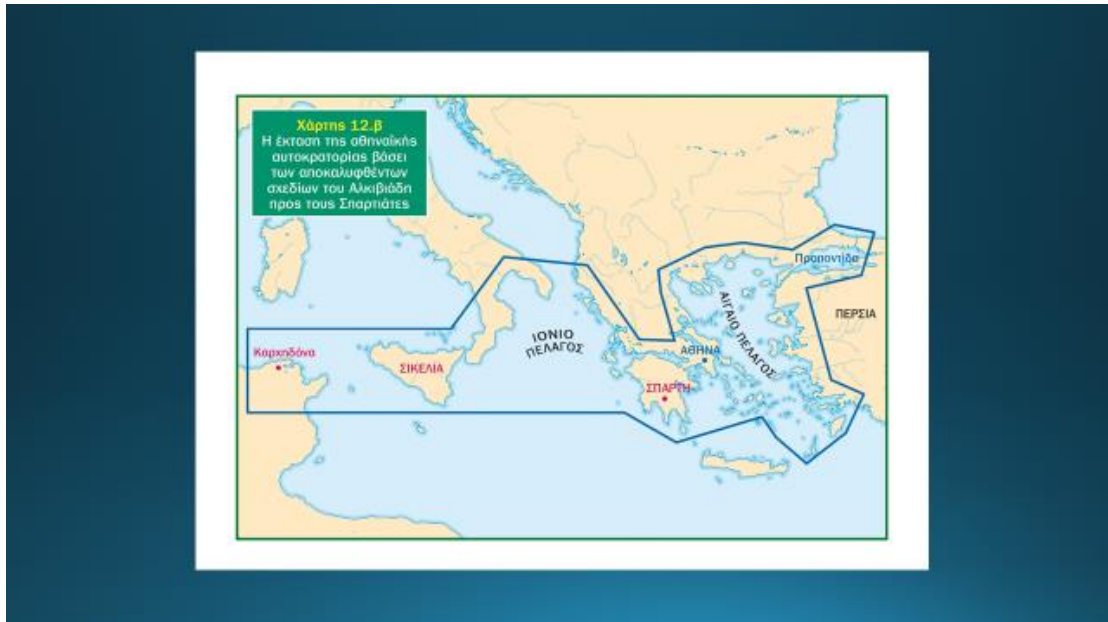
Οι απώλειες των Αθηναίων, όπως αναφέρει ο ιστορικός Hanson, μπορούν να συγκριθούν μόνο με εκείνες του περσικού στόλου στη Σαλαμίνα το 480, του οθωμανικού στη Ναύπακτο το 1571, της Ισπανίας στη Μάγχη το 1588 και της Γαλλίας στο Τραφάλγκαρ το 1805.

Οι Σπαρτιάτες οχυρωμένοι στη Δεκέλεια (**Χάρ.18**) για 10 χρόνια πολιορκούν τη Αθήνα με τον Άγη από ξηρά, Δεκέλεια, και τον Λύσανδρο με 150 πλοία από τη θάλασσα (Πειραιά). Η κατάσταση για τους Αθηναίους είναι απελπιστική και μετά από σκληρές διπλωματικές ενέργειες αποφασίστηκε να μην ισοπεδωθεί η Αθήνα, όπως απαιτούσαν οι Σπαρτιάτες, και οι εμπόλεμοι συνήψαν ειρήνη με βαρύτατους όρους για τους Αθηναίους:

- **Να παραδώσουν όλα τα πλοία πλην δώδεκα.**
- **Να επανέλθουν όλοι οι πολιτικοί εξόριστοι.**
- **Να γκρεμίσουν τα Μακρά τείχη και τα τείχη του Πειραιά.**
- **Να ακολουθούν την εξωτερική πολιτική της Σπάρτης.**

Μετά από τους όρους αυτούς ο Λύσανδρος αποβιβάστηκε στον Πειραιά και άρχισε αμέσως να γκρεμίζει τα τείχη.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι οι βασικές αιτίες που οδήγησαν στην ήττα της Αθήνας ήταν ο θανατηφόρος λοιμός που κράτησε περίπου πέντε χρόνια, η ολέθρια διετής Εκστρατεία στη Σικελία (**Χάρ12β**), το μεγάλο γεωστρατηγικό όραμα των Αθηναίων προς Σικελία, Καρχηδόνα και Ελλάσποντο, Προποντίδα και τέλος, η εμπλοκή των Περσών και η οικονομική και ναυτική υποστήριξη της Σπάρτης.

Ανατομία του Βιβλίου

Το παρουσιαζόμενο Βιβλίο έχει σκληρό έγχρωμο καλαίσθητο εξώφυλλο με φόντο τον χερσαίο και θαλάσσιο ελλαδικό χώρο στον οποίο

απεικονίζονται τριήρεις! Αποτελείται από 650 σελίδες με 97 έγχρωμους χάρτες, 1273 υποσημειώσεις και παραπομπές και έναν αναλυτικό Χρονολογικό Πίνακα της Κλασικής Εποχής από το 499 μέχρι το 404π.Χ. με κατατοπιστική παράθεση των σπουδαιότερων γεγονότων της. Υποστηρίζεται από μια βιβλιογραφία 133 ξενόγλωσσων βιβλίων, 95 ξενόγλωσσων άρθρων, 25 ελληνόγλωσσων βιβλίων και 14 ελληνόγλωσσων άρθρων και ιστορικών μονογραφιών. Αυτά τεκμηριώνουν το περιεχόμενο και την επιστημονικότητα του Βιβλίου!

Είναι καλογραμμένο και η εξιστόρηση των γεγονότων ελκυστική και ενδιαφέρουσα, γιατί, όπως προανέφερα αναλύεται και εμπλουτίζεται το Θουκυδίδειο πνεύμα με πολλά προσθετικά σχόλια και άλλων διακεκριμένων Ελλήνων και αλλοδαπών ιστορικών και μελετητών αρθρογράφων.

Τα Βιβλίο είναι άκρως επίκαιρο! Ο απλός αναγνώστης, ο μελετητής, ο κάθε επιστήμονας θα διαπιστώσει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του Έλληνα, το φιλαπόδημο και το αποικιακό πνεύμα, το πολεμικό μένος, την ελληνική ψυχή, τα ανδραγαθήματα της ελληνικής ρώμης, αρχές τακτικής και στρατηγικής, τις αξίες, τα ήθη και τα έθιμα του ελληνικών πόλεων, τα πολιτεύματα με την καθιέρωση και τον ύμνο της Δημοκρατίας, και πολλές φυσιογνωμίες της στρατηγικής και τακτικής του πολέμου, του πνεύματος, της τέχνης και της σοφίας που παραμένουν ανεξίτηλα ανά τους αιώνες. Χιλιάδες σελίδες έχουν γραφεί για τον ΠΠ από εκατοντάδες ιστορικούς και αρθρογράφους.

Το Βιβλίο κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις « Σμυρنيωτάκης», Σόλωνος 110, Αθήνα, και είναι μια προσεγμένη και καλαίσθητη έκδοση με την παράθεση των εξαιρετικά σχεδιασμένων έγχρωμων χαρτών και διαγραμμάτων, που για πρώτη φορά παρουσιάζονται στη βιβλιογραφία του ΠΠ.

Συγχαίρω τις «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΜΥΡΝΙΩΤΑΚΗ».

Κλείνοντας, θέλω να συγχαρώ ιδιαίτερα τον συγγραφέα κ. Φουράκη και να τον ευχαριστήσω θερμά που μου εμπιστεύτηκε ένα μέρος της παρουσίασης του αξιόλογου βιβλίου του και να ευχαριστήσω και όλους εσάς που είχατε την ευγένεια και την υπομονή να με ακούσετε.

Καλή συνέχεια!

Ιωάννης Δ. Κακουδάκης

Αντιστράτηγος ε.α.

Επίτιμος Α΄ Υπαρχηγός ΓΕΣ,

**Διευθυντής της Διεύθυνσης Ιστορίας Στρατού του ΓΕΣ και Πρόεδρος
της Ελληνικής Επιτροπής Στρατιωτικής Ιστορίας του ΓΕΕΘΑ.**